

پروژه‌های آموزش محیط زیستی در جمهوری اسلامی ایران

قرارداد ارائه خدمات -

طراحی و اجرای برنامه‌های آموزش سواد محیط زیستی برای معلمان و دانش آموزان پایه ابتدایی

شرایط قرارداد

کارفرما: دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران

دفتر یونیسف ایران

بخش: آموزش

مدت قرارداد: ۱۳ ماه (۱۹ آبان ۱۳۹۶ - ۱۹ آذر ۱۳۹۷)

مقدمه‌ای بر پروژه

در جمهوری اسلامی ایران، تلاشی گسترده در سطح ملی برای اعمال و جاری‌سازی عناصر حفاظت از محیط زیست - لحاظ شده در برنامه پنجساله ششم توسعه، "دولت محیط زیست" رئیس جمهور روحانی و سیاست‌های کلی محیط زیستی رهبر جمهوری اسلامی - در حال شکل‌گیری است.

در چارچوب کمک‌های توسعه‌ای سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران ۱۴۰۰-۱۳۹۶ (UNDAF 2017-2021) نیز، همگام با برنامه پنجساله ششم توسعه، "محیط زیست" به عنوان یکی از چهار زمینه اولویته اصلی همکاری بین دولت جمهوری اسلامی و تیم کشوری سازمان ملل متحد در ایران تعیین شده است.

به علاوه، در فصل هفتم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (هدف‌های عملیاتی و راهکارها)، به نیاز برگزاری "دوره‌ها، کارگاه‌ها و اردوهای آموزشی و توجیهی برای آماده‌سازی مربیان و دانش‌آموزان" با هدف خطاب قرار دادن مقوله با اهمیت حفاظت از محیط زیست، اشاره شده است.

در سطحی جهانی، یونسکو می‌کوشد به واسطه اهداف ذیل، به ارائه پایدار آموزش‌های محیط زیستی دست یابد:

- تغییر مسیر تعلیم و تربیت به نحوه‌ای که همه افراد فرصت کسب دانش، مهارت، ارزش‌ها و رفتاری را داشته باشند تا آن‌ها را در یاری‌رسانی به تحقق آینده‌ای پایدار توانمند سازد؛
- تقویت تعلیم و تربیت در تمامی دستورالعمل‌ها، برنامه‌ها، و فعالیت‌هایی که حفاظت از محیط زیست را ترویج می‌کنند.

برای ایجاد تمرکز راهبردی و پرورش تعهدات ذی‌نفعان، یونسکو پنج محور عملیاتی اولویتی را در پیشبرد آموزش‌های سواد محیط زیستی شناسایی کرده است:

محور عملیاتی اولویت ۱: پیشبرد سیاست‌گذاری

تلاش‌های به عمل آمده در توسعه سیاست‌گذاری‌های آموزش محیط زیستی، بر اساس رویکردهای بین‌بخشی و چندبخشی (با ذی‌نفعان متعدد)، نشان‌دهنده نتایج اولیه امیدوارکننده‌ای بوده است. هرچند، این تلاش‌ها نیازمند هماهنگی و استحکام بیشتری است.

محور عملیاتی اولویت ۲: تحول محیط‌های تعلیم و تربیت

ادغام اصول پایداری در محیط‌های تعلیم و تربیت

محور عملیاتی اولویت ۳: ظرفیت‌سازی برای مربیان و معلمان

افزایش ظرفیت معلمان و مربیان به منظور ارائه اثربخش‌تر آموزش محیط زیستی

محور عملیاتی اولویت ۴: توانمندسازی و بسیج جوانان

تکثیر فعالیت‌ها در میان جوانان

محور عملیاتی اولویت ۵: تسریع ایجاد راه‌حل‌های پایدار در سطح محلی

گسترش مقیاس برنامه‌های آموزش سواد محیط زیستی و شبکه‌های چندبخشی (با ذی‌نفعان متعدد) در سطح محلی

در حمایت از تلاش‌های دولت ایران در اعمال و جاری‌سازی آموزش سواد محیط زیستی که در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه ملی، چارچوب کمک‌های توسعه‌ای سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران ۱۴۰۰-۱۳۹۶ (UNDAF 2017-2021)، و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز لحاظ شده، دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران، دفتر یونیسیف ایران و کمیسیون ملی یونسکو در ایران، به طور مشترک شماری از فعالیت‌ها را - به طور آزمایشی در سه (۳) مدرسه در سه (۳) استان ایران- در راستای تقویت اجرای ملی آموزش‌های محیط زیستی اجرا خواهند نمود. این پروژه‌ها به طور خاص بر سه محور عملیاتی اولویت سه تا پنج تمرکز دارند. از طریق ظرفیت‌سازی، اقدامات حمایتی، و آگاهی‌رسانی، هدف این پروژه، پرورش اشکال صحیح آگاهی، مهارت، ارزش‌ها، و رفتارهایی است که به رشد فراگیر و پایدار و حیات جمعی مسالمت‌آمیز معلمان پایه دبستان، دانش‌آموزان، و در سطح وسیع‌تر جامعه محلی است.

این پروژه بر موضوع کنترل آلودگی آب‌ها و مدیریت پسماند متمرکز است.

نتایج	فعالیت‌های اصلی
- برنامه عملیاتی اجرای پروژه	فاز اول: نشست همفکری ملی
- نسخه‌های ترجمه شده و بومی محتوای آموزشی و حمایتی؛ - سه ویدئو با موضوع کنترل آلودگی آب و مدیریت پسماند	فاز دوم: گسترش، ترجمه، بومی‌سازی، و چاپ محتوای آموزشی، یادگیری و حمایتی
- برنامه‌های آموزشی طراحی شده مختص هر یک از سه (۳) استان مورد آزمایش (متعاقبا اعلام خواهد شد)	فاز سوم: طراحی برنامه‌های تربیتی آموزش محیط زیستی برای معلمان و دانش‌آموزان
- ۲۰-۱۵ معلم تعلیم دیده در سه (۳) مدرسه/استان مورد آزمایش - ۸۰-۵۰ دانش‌آموز تعلیم دیده که به عنوان محیط‌بان عمل خواهند نمود ^۱	فاز چهارم: اجرای برنامه‌های تربیتی آموزش محیط زیستی برای معلمان و دانش‌آموزان

وظایف اصلی

طرف قرارداد پروژه با به کارگیری رویکردی مشارکتی در جذب شرکا در سطوح دولت، مدرسه، و اجتماع، متعهد به حمایت از تکمیل فازهای ۱ تا ۴ این پروژه می‌شود.

فاز اول:

نشست همفکری ملی

مجری پروژه موظف است با توجه به نتایج نشست همفکری ملی، برنامه عملیاتی کاملی را آماده سازد که اجرای پروژه را هدایت کند. نشست مذکور، طیف گسترده‌ای از ذی‌نفعان کلیدی نماینده دولت، جامعه مدنی، دانشگاهیان، بخش خصوصی، و اجتماعات محلی را گرد هم خواهد آورد و شرکای کارفرما، برگزارکنندگان نشست همفکری ملی را، با همکاری مجری هماهنگ می‌نمایند.

فاز دوم:

گسترش، ترجمه، بومی‌سازی، و چاپ محتوای آموزشی، یادگیری و حمایتی

مجری پروژه، با تکیه بر تلاش‌های یونسکو و یونیسف در سطح جهانی برای پیشبرد آموزش‌های محیط زیستی، محتوای موجود را که توسط یونسکو و یونیسف، به طور خاص برای معلمان و در راستای اهداف این پروژه تولید شده، گسترش می‌دهند و محتوای نهایی را ترجمه، و بومی‌سازی می‌نمایند.

۱ این شماره، بر اساس برنامه عملیاتی پروژه، امکان تغییر دارد.

فاز سوم و چهارم:

طراحی و اجرای برنامه‌های تربیتی آموزش محیط زیستی برای معلمان و دانش‌آموزان

مجری پروژه همچنین ارائه سلسله‌ای از برنامه‌های یاددهی، یادگیری، و محتوای حمایتی را به طور خاص برای معلمان، دانش‌آموزان، و اجتماعات محلی هدایت می‌کند که به منظور توانمندسازی آن‌ها در یافتن راهکارهای بومی برای چالش‌های محیط زیستی مختص به آن استان تولید شده است.

این پروژه بر موضوع کنترل آلودگی آب و مدیریت پسماند متمرکز است و در سه (۳) مدرسه در سه استان کشور (که متعاقباً اعلام می‌گردد) به طور آزمایشی اجرا خواهد شد.

مجری پروژه برای حدوداً ۲۰-۱۵ معلم پایه ابتدایی^۱ از سه مدرسه آزمایشی، در طراحی راهکارهای ارتقای یادگیری سواد محیط زیستی ظرفیت‌سازی می‌نماید. در چارچوب برنامه‌های طراحی شده آموزش سواد محیط زیستی، مجری، معلمان را در موضوعات و اهداف آموزشی هدایت می‌نماید؛ این موضوعات و سرفصل‌ها می‌تواند توسط معلمان، به تناسب محیط‌های آموزشی هر منطقه انتخاب شده و به کار گرفته شوند.

مجری، با همکاری معلمان آموزش دیده پایه ابتدایی، برای گروهی از دانش‌آموزان (حدود ۸۰-۵۰ نفر) در هر مدرسه مورد آزمایش ظرفیت‌سازی می‌نماید تا به عنوان محیط بان عمل کنند. هدف برنامه محیط بان این است تا در دانش‌آموزان حس مسئولیت‌پذیری نسبت به محیط زیست ایجاد نماید، روحیه رهبری را پرورش داده، و آن‌ها را برای همکاری در برگزاری فعالیت‌های محیط زیستی در مدرسه و جامعه به منظور کمک به ارتقای عادات پایدار میان دانش‌آموزان و در سطح گسترده‌تر، در جامعه تشویق نماید.

در نتیجه این برنامه آموزشی سواد محیط زیستی برای معلمان و دانش‌آموزان، که توسط مجری پروژه به طور خاص طراحی و اجرا خواهد شد، پیش‌بینی می‌شود که معلمان و دانش‌آموزان تعلیم دیده، با یکدیگر و نیز با جوامع محلی خود (به عنوان مثال، مقامات دولتی، ذی‌نفعان آموزشی محلی، بخش خصوصی، جامعه مدنی، انجمن‌ها و گروه‌های حمایت از افراد محروم و به حاشیه رانده شده، و افراد معمولی) مشترکاً جهت تاسیس مراکز محلی آموزش سواد محیط زیستی وارد عمل شود. این فعالیت‌ها، با در نظر گرفتن گسترش معیارها و سازوکارهای جامعه محور در حل چالش‌های پایداری که جوامعشان با آن دست به گریبانند، صورت خواهد گرفت.

۱ این شمار، بر اساس برنامه عملیاتی پروژه، امکان تغییر دارد.

اقدام تحویلی

- برنامه عملیاتی برای اجرای پروژه، و متعاقبا برگزاری کارگاه همفکری ملی با ذی نفعان شامل برنامه زمانبندی، شاخص‌های پایه، ابزار بازبینی، و نقاط عطف؛
- نسخه‌های ترجمه و بومی شده محتوای آموزشی و یادگیری، و/یا چارچوب برنامه‌های درسی و دروس هر یک از سه برنامه آموزشی در سه (۳) استان، و؛
- طراحی و اجرای برنامه‌های آموزش سواد محیط زیستی با ۲۰-۱۵ معلم و ۸۰-۵۰ دانش‌آموز^۱ تعلیم دیده از سه (۳) دبستان مورد آزمایش که به عنوان محیط بان عمل خواهند نمود.

مبلغ پیشنهادی قرارداد

بیست هزار (۲۰۰۰۰) دلار قابل پرداخت در چهار (۴) قسط:

- ۱۰٪ پس از تحویل برنامه عملیاتی برای اجرای پروژه؛
  - ۳۰٪ پس از تحویل موارد ذیل:
    - نسخه‌های ترجمه و بومی شده محتوای آموزشی و یادگیری، و/یا؛
    - چارچوب برنامه‌های درسی و دروس هر یک از سه برنامه آموزشی
  - ۲۰٪ پس از تکمیل برنامه آموزشی، و؛
  - ۴۰٪ پس از ارائه گزارش کامل، شامل ارزیابی پروژه از طریق مقایسه با شاخص‌های برنامه عملیاتی.
- کلیه پرداخت‌ها در صورت تکمیل رضایت‌بخش وظایف تعیین‌شده، و بر اساس ارزیابی و تایید شرکای کارفرما (یونسکو، یونیسف، کمیسیون ملی یونسکو، و وزارت آموزش و پرورش) انجام خواهد شد.

شرایط مورد نیاز مجری پروژه:

- تعهدات سازمانی در حوزه پژوهش و/یا آموزش به طور کلی و نیز در موارد مرتبط مانند آموزش‌های محیط زیستی، آموزش ابتدایی، آموزش غیررسمی؛
- پرسنل کاملا آشنا با تحقیق، کار تحلیلی، تدریس، طراحی آموزشی، و تولید محتوا؛
- پروژه‌های پیشین موفق و با کیفیت در آموزش محیط زیستی (ترجیحا با تمرکز بر آموزش آب) و افزایش آگاهی، و تجربه قبلی در هدایت و برگزاری برنامه‌های مرتبط به حوزه محیط زیست؛
- ارتباطات سازمانی قوی با نهادهای دولتی نظیر وزارت آموزش و پرورش، وزارت نیرو، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان‌های جامعه مدنی، شهرداری‌ها و جوامع محلی، و؛
- آمادگی برای شروع فوری.

۱ این شمار، بر اساس برنامه عملیاتی پروژه، امکان تغییر دارد.

نحوه ارائه درخواست همکاری

مراکز و موسسات علاقمند می‌بایست مشخصات سازمانی به‌روز خود را به همراه انگیزه نامه حداکثر تا تاریخ ۱۱ آبان ماه ۱۳۹۶ به آدرس ایمیل ذیل ارسال نمایند:

آقای حسین سوختانلو

مسئول بخش آموزش

دفتر یونیسف ایران

ایمیل: hsoukhtanlou@unicef.org

به پیوست:

خانم مری آن تریز منوسون

مشاور آموزش

دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران

ایمیل: m.manuson@unesco.org

خانم سارا یاسان

مدیر بخش آموزش

دفتر یونیسف ایران

ایمیل: syasan@unicef.org